

paratum? Locus ergo vere, corporibus, corporeisque, natura et tempore est prior. At si locus non nisi quatenus corpus locat, locus dicitur, sui autem natura, ante quam locus sit spaciū totius pars est, spaciū hæc pars ante locum est. Et quia pars et totum natura simul sunt, spaciū etiam universum ante locum est natura. Si item locus et vacuum idem sunt, et vacuum natura et cogitatione plenum præcedat, locus autem quatenus locus est, plenum est? Vacuum certe ante locum, et prius loco debet esse. At spaciū proprium est, ut vacuum sit, spaciū ergo natura, et tempore prius loco est. At cum entia nulla alia in natura sint præter hæc quatuor, spaciū, locus, corpus, qualitas; corpus autem qualitate prius est; et corpore locus, et loco spaciū, spaciū nimirum rerum omnium primum est. Mundus itidem prior omnibus quæ in eo sunt locis, corporibus, qualitatibus est. Spaciū autem ante quam mundus est: spaciū nimirum, mundanorum omnium primum erit. Quin etiam prius ipso mundo. Nam si mundus prorsus corrumpatur, atque in nihilum redigatur, quod veterum non ignobiles fore tradidere, spaciū in quo nunc mundus ut in loco est, inane prorsus remanebit. At si iterum, cælos novos, terramque novam, Deus reficiat, quod sapientum multi; et divino viri afflati spiritu pronunciarunt, spaciū præexistit, quod novos capere possit cælos, terramque novam. Ante quam hic quem incolimus mundus a Deo esset fabricatus inane erat, in quo vel atomi volitabant, vel chaos volutabatur, vel materia informis, motibus inordinatis voluebatur: spaciū ergo ibi erat ante mundi formationem. Est ergo spaciū sui natura mundo prius, primumque rerum omnium mundanarum; ante quod nihil fuit: et post quod omnia fuere.

Spaciū ergo hoc, quod ante mundum fuit, et post quod mundus est, et quod mundum et capit, et excedit, quidnam tandem est? Aptitudo ne simplex ad capienda tantum corpora est, et aliud nihil? Suscipit quidem spaciū hoc corpora omnia, sed non videtur, aliud nihil esse, quam aptitudo. Sane, si quicquam rerum sit, vel substantia est vel accidens. Et si substantia est, vel incorporeum quid est, vel corpus. Si vero accidens, vel quantitas, vel qualitas, vel aliud quid tale. Profecto dicimus nos, spaciū per se ipsum, cum mundum præcedat, cumque extra mundum sit, nihil rerum esse mundanarum, præter eam eius partem, quæ mundum capit, aut quod mundus suo corpore occupat: verum alia res a mundo diversa est. Mundus enim corpus est, spaciū vero corpus minime est, nulla ergo categoriarum, spaciū complectitur, ante eas omnes est, extra eas omnes est. Quid ergo est? Hypostasis, diastema est, diastasis: ectasis est, extensio est, intervallum est, capedo est, atque intercapedo. Ergo quantitas? Ergo accidens? Ergo accidens ante substantiam? Et ante corpus? Architas uterque, et senior Pythagoræ auditor, et iunior Platonis amicus, et qui eos secuti sunt scriptores categoriarum, hoc spaciū non cognovere. Sed sunt categoriæ in mundanis bene positæ spaciū de mundanis non est; aliud quam mundus est, nulli mundanæ rei accidit, sive ea corpus sit, sive non corpus, sive substantia, sive accidens, omnia hæc antecedit; omnia illi uti accedunt, sic etiam accidunt; ita ut non solum quæ in categoriis numerantur accidentia, verum etiam quæ ibi est substantia, illi sunt accidentia. Itaque aliter de eo philosophandum, quam ex categoriis. Spaciū ergo extensio est hypostatica, per se substans, nulli inhærens. Non est quantitas. Et si quantitas est, non est illa categoriarum, sed ante eam, eiusque fons et origo. Non ergo accidens dici potest neque enim cuiquam accidit substantiæ. Quid ergo substantia ne est? Si substantia est, id quod per se substat, spaciū maxime omnium substantia est: substat enim per se, nulli innititur ut sit; nullius eget, quo sustineatur, sed ipsum, substantiis sustentationem præbet, easque ut sint sustentat. Si substantia est, quod per se existit, spaciū omnium maxime substantia est; quia maxime omnium per se existit. Si substantia est, quæ aliis substat, spaciū maxime omnium substantia est; omnibus enim substat aliis naturæ rebus. Si substantia est, quæ nulla aliarum rerum eget ad esse, spaciū omnium maxime substantia est, nullo enim aliorum eget, ut sit; reliqua omnia, ut sint, eget spacio. Si substantia, primum omnium entium est, spaciū maxime omnium substantia est. Primum enim aliarum rerum omnium esse iam est probatum. Hisce ergo rationibus omnibus patuit clarissime,